

RISEN VEST, MARKER, ØSTFOLD

Fagbeskrivelse / OKR 22.02.2019

Lokalitetsnavn: Risen vest

Kommune: Marker

Fylke: Østfold

Naturtyper: Gran – og furuskoger, fuktskoger og myr

Kartblad (M 711 – serien): Rødenes 2014 III

UTM-km-rute (sentralt): PM 17-48

Vernekategori: Naturreservat

Areal: Ca. 2368 dekar

Høyde over havet: 190 – 290 m.o.h.

Berørte eiendommer: 2 i: Marker 1/7, 1/10 og 1/18

Planstatus: LNF i kommuneplanen

Beliggenhet: Området ligger på vestsiden av sjøen Store Risen nord i Marker kommune. I nord grenser området til Aurskog – Høland kommune.

Formål: Formålet med reservatet er å bevare et skogområde med mye gammel barskog med de naturlig forekommende arter, naturtyper og økologiske prosesser. Av særlig betydning er forekomstene av gammel lavlandsgranskog og andre gammelskogelementer. Området har stor variasjon i vegetasjon og fuktighet og er viktig for biologisk mangfold. Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

Naturfaglig beskrivelse / verdier: Grovt sett består lokaliteten av en rygg eller ås med en markert østvendt li ned mot Store Risen og Damvann og til dels bratt terreng mot vest. Innenfor dette spennet er det mindre topografisk variasjon som likevel gjør området forholdsvis variert med en rekke småkoller, daler, flater, sumper og myrer samt noen bratte skråninger. Arronderingen vurderes som god da grensene inkluderer mange viktige kvaliteter som gir en langsiktig god avgrensning av et større åsparti uten kanteffekter av tiliggende hogster.

Det aller meste av berggrunnen i området er glimmergneis/skifer, metasandstein og amfibolitt. Det er vanskelig å spore denne noe rikere berggrunnstypen i vegetasjonen i området, men i enkelte skrenter og i bekkedaler i øst er det noe rikere vegetasjon.

Utforminger av fattig vegetasjon dominerer det meste av området. Hele spennet av fattig skogvegetasjon er representert fra lavskog via lyngskog, bærlyngskog og til blåbærskog. Av våtmark finnes åpen fattig ombrotrof myr, men også noe rikere partier enkelte steder. Det finnes myrkantskog spredt med ulik grad av tredekning. Svak lågurtmark med innslag av en del osp finnes noen steder. Gran og furu er dominerende treslag, mens boreale treslag som osp, selje, rogn og bjørk finnes spredt. Svartor og gråor samt noe vier finnes i tilknytning til fuktig mark. Den østvendte lia nord for Svartevika bør nevnes spesielt. Her finnes en mer enn 800 meter lang lise med til dels kompakt granskog på rikere blåbærmark og til dels noe lågurtmark. Skogen her er høyreist og til dels ganske grov. Rundt de store myrene i nord er det eldre blandingsskog og vest for Lakentjern er det eldre furuskog. I Steintjernsdalen er det gammel gransumpskog som vil

kunne utvikle viktige kvaliteter på noe sikt. Innimellom er det enkelttrær som er ganske gamle. Det er rimelig å anta at av furu finnes enkelttrær som er 300-400 år gamle og opp mot 200 år for gran. De rikere partiene med lågurt- og høgstaudevegetasjon finnes stort sett i daldråg, og mange av disse er hogd i senere tid. Det er avgrenset tre kjernelokaliteter som har spesielle kvaliteter. Dette er forekomster med gammel lavlandsgranskog i mosaikk med annen eldre skog.

Artsmangfold / truede arter: Det er påvist få sjeldne og truede arter innenfor området. Totalt er tre nær trua arter og noen få signalarter av lav funnet. Blant disse er hvit vedkorallsopp og skorpepiggsopp funnet på osp. Gubbeskjegg finnes spredt i den eldre barskogen. Det forventes at det ved videre undersøkelser vil finnes flere interessante arter knyttet til gammel osp og på død ved av ulike treslag. Potensialet for sjeldne og trua arter vurderes imidlertid ikke som veldig stort.

Verneverdier: Området oppfyller mangler ved skogvernet i Norge først og fremst i form som et lavereliggende område med et forholdsvis intakt skogbilde. Det er forekomster av gammel lavlandsgranskog i området og det er av en viss størrelse. I den naturfaglige kartleggingen som Biofokus gjennomførte ble området gitt **, på en skala fra 0 til ****, der verneverdien øker med antall stjerner.

Påvirkning: Det meste av skogen er forholdsvis fattig på dødved, men inneholder enkelttrær som er gamle. Den generelle påvirkningen fra tidligere tider er forholdsvis høy og området er preget av å være plukkehogd over tid. Det finnes ungskog og nylig hogd skog på de bedre bonitetene, særlig på østsiden av åsen. En større flatehogst er i ny tid foretatt i nordvest. Det finnes en rekke gamle hesteveier som ble brukt i forbindelse med tidligere drifter i området. Den skoglige kontinuiteten knyttet til død ved og gamle trær er svært lav med få funn av både signalarter og rødlistearter knyttet til død ved. Risen har vært et viktig fløtingsvassdrag. Vassdraget er regulert. Det går en veg/traktorveg i øst langs Risen til Svartevika. Det er to mindre hytter i området.

Forvaltning: Fri utvikling av skogen er det beste for å ivareta og videreutvikle naturmangfoldet i området. Det vil etter hvert utvikles dødvedkvaliteter som gir opphav til habitater for spesielle arter. I denne sammenheng er det et potensiale for videre utvikling av det biologiske mangfoldet.

Litteratur / kilder:

-Blindheim T. og Wergeland Krog, O.M. 2017: Naturverdier for lokalitet Risen vest, registrert i forbindelse med prosjektet Frivilligvern 2016. NaRIN faktaark. Biofokus.
(weblink: <http://borchbio.no/narin/?nid=6062>). Finnes også i: Fylkesmannen i Østfold, Miljøvernnavd, rapport 4, 2017, s.183 – 189.